

**ВИДАТНИЙ УЧЕНИЙ, ТАЛАНОВИТИЙ ПЕДАГОГ І КЕРІВНИК
(ДО 100-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ІВАНА МАРКІЯНОВИЧА КАРАСЮКА)**

О. Д. ЧЕРНО, кандидат сільськогосподарських наук

Г. М. ГОСПОДАРЕНКО, доктор сільськогосподарських наук

А. Т. МАРТИНЮК, кандидат сільськогосподарських наук

Карасюк І. М.
(23.11.1923 – 24.11.2015)

Присвячено видатному вченому, професору Карасюку І. М. з нагоди 100-річчя з дня народження. В хронологічному порядку висвітленого його життєвий шлях та наукова діяльність. Показано внесок І. М. Карасюка та його наукової школи у розвиток вітчизняної агрохімічної науки.

Ключові слова: І. М. Карасюк, наукова школа, дослідження, педагогічна діяльність, Уманський НУС.

Майбутній вчений, талановитий педагог і наставник студентської молоді, доктор сільськогосподарських наук, професор, Заслужений працівник вищої школи України Іван Карасюк народився 23 листопада 1923 року в с. Сарі Гадячського району Полтавської області. Впродовж 1931–1941 рр. навчався в Сарській середній школі, яку закінчив у 1941 році.

У серпні 1941 року був призваний до війська і зарахований курсантом другого Сумського артучилища, що дислокувалося на той час у літніх військових таборах у м. Чугуїв, де навчався до середини вересня. Після навчання, в жовтні 1941 року прибуває на фронт і бере участь у звільненні країни від фашистської навали. У складі 2-го і 3-го Прибалтійських фронтів звільняв від ненависного ворога міста Балтії – Тарту, Шауляй, Зарасай та ін. У січні 1945 р. брав участь у звільненні Польщі, зокрема Варшави. У квітні 1945 року форсував річки Велика Вісла та Одер і брав участь в операції по взятті Берліна. В боях був тричі поранений. За участь у Другій світовій війні нагороджений двома орденами та ще 18 медалями.

У березні 1947 року був демобілізований з армії і зарахований слухачем підготовчого відділення, а потім студентом агрономічного факультету Уманського сільськогосподарського інституту, який закінчив у 1952 році з відзнакою. В 1952–1956 рр. працював дільничним агрономом Уманської машино-тракторної станції (МТС); завідувачем сільськогосподарським відділом по зоні цієї ж МТС.

У 1956 році вступив до аспіранти на кафедру загального землеробства Уманського СГІ до професора С. С. Рубіна. В 1960 році захистив кандидатську дисертацію на тему: «Поліпшення зяблевого обробітку ґрунту під цукрові буряки в умовах півдня Лісостепу України». З 1958 року – асистент, старший

викладач кафедри організації сільськогосподарських підприємств. В 1962 році йому було присвоєно вчене звання доцента.

В 1961 році обирається доцентом кафедри агрохімії і ґрунтознавства, а в 1962 – деканом агрономічного факультету, який очолював до 1973 року. Працюючи на посаді декана факультету, крім теоретичної, велику увагу приділяв практичній підготовці студентів. Студенти поважали Івана Маркіяновича за принциповість, доброзичливість, людяність, порядність, справедливість, щирість. Вони його любили і намагалися наслідувати.

В 1970 р. Іван Маркіянович захистив докторську дисертацію на тему: «Удосконалення системи зяблевого обробітку ґрунту під просапні культури в зерно-бурякових сівозмінах південно-західного Лісостепу України». З червня 1973 року професор кафедри агрохімії і ґрунтознавства і одночасно в 1973–1989 рр. проректор Уманського сільськогосподарського інституту з навчальної роботи. За його безпосередньої участі розширюється і поновлюється матеріально-технічна навчальна база, розпочинається підготовка фахівців за економічними спеціальностями.

В 1979–2009 рр. І. М. Карасюк очолював кафедру агрохімії і ґрунтознавства. Він продовжив і сприяв значному розширенню наукових досліджень, започаткованих свого часу академіком П. А. Власюком та професором М. М. Шкваруком. Особливу увагу приділяв стаціонарному дослідженню, який був закладений доцентом М. І. Делеменчуком (1952–1967 рр. ректор інституту) з вивчення впливу різних доз добрив і систем удобрення (органічної, мінеральної та органо-мінеральної) на родючість чорнозему опідзоленого та продуктивність культур польової сівозміни.

У цей період професор І. М. Карасюк досить активно займається науковою роботою, підготовкою докторантів, аспірантів і дипломників. Він вважав, що його покликання, як ученого готувати не лише кваліфікованих агрономів, але й наукові та педагогічні кадри для навчальних закладів і наукових установ. Цим було продовжено славні традиції наукової школи кафедри. Брав активну участь у Міжнародних, Всеукраїнських, обласних, районних та міських наукових і науково-практичних заходах. З його наукової школи вийшли доктори і кандидати наук, провідні вчені галузевих академій, викладачі вищих навчальних закладів, працівники науково-дослідних установ.

Серед них: *Господаренко Григорій Миколайович* – вивчив і впровадив у виробництво форми і строки внесення добрив під буряк цукровий на чорноземі опідзоленому. У подальшій роботі на основі узагальнення та удосконалення системи удобрення основних польових культур у сівозміні зерно-бурякового виду, розробив оптимальні строки і способи застосування органічних і мінеральних добрив та біологічних препаратів, які ґрунтуються на підвищенні родючості ґрунту і вирішенні екологічних проблем. За результатами досліджень підготував і захистив у 1988 році кандидатську, а в 2001 р. – докторську дисертації.

У 2000–2002 рр. – проректор з наукової, з 2002 по 2009 рр. – проректор з науково-педагогічної роботи Уманського НУС. Нині професор кафедри агрохімії

і ґрунтознавства, Заслужений працівник освіти України, Почесний доктор ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О. Н. Соколовського» та ННЦ «Інститут землеробства НААН» продовжує наукову школу свого вчителя з управління живлення сільськогосподарських культур і відновлення родючості ґрунтів. Підготував одного доктора та 18 кандидатів с.-г. наук.

Зубрицький Володимир Олексійович – обґрунтував умови і способи внесення рідкого безводного аміаку під просапні культури і в 1988 році захистив кандидатську дисертацію. На посаді завідувача міжрайонної агрохімічної лабораторії займався вивченням та розробкою системи удобрення кормових культур. За результати проведених досліджень підготував докторську дисертацію.

Перебитюк Анна Степанівна – вивчала вплив доз і поєднань елементів живлення на показники родючості ґрунту, врожай і якість буряку цукрового. Виробництву було запропоновано вносити під буряк цукровий на тлі 40 т/га гною мінеральні добрива в нормі $N_{60}P_{60}K_{60}$. В 1972 році захистила кандидатську дисертацію і до 1999 року працювала доцентом кафедри агрохімії і ґрунтознавства Уманської державної аграрної академії.

Мартинюк Андрій Тимофійович – провів дослідження, встановив і впровадив у виробництво систему застосування добрив для різних строків збирання буряку цукрового. Було запропоновано для ранніх (вересневих) строків збирання дозу азотних добрив зменшувати на 20–30 % порівняно з більш пізніми, що збираються у жовтні. В 1991 році захистив кандидатську дисертацію. Упродовж 1997–2016 рр. був деканом факультету агрономії, нині працює на посаді доцента кафедри агрохімії і ґрунтознавства Уманського НУС.

Невлад Володимир Іванович – займався вивченням умов азотного живлення гороху та застосування екологічно чистих біологічних препаратів для підвищення врожайності сільськогосподарських культур на чорноземі опідзоленому правобережного Лісостепу. В 1992 році захистив кандидатську дисертацію. З 2009 по 2020 рр. – завідувач кафедри агрохімії і ґрунтознавства Уманського НУС. Нині – доцент цієї кафедри.

Василенко Олександр Петрович – вивчив ефективність застосування сірки на чорноземі опідзоленому за внесення мінеральних добрив під пшеницю озиму. Розрахував баланс і встановив її значення для культур польової сівозміни. Довів, що в умовах Лісостепу для забезпечення високих урожаїв пшениці озимої залежно від наявності її рухомих форм у ґрунті необхідно вносити перед сівбою 40–60 кг/га колоїдної сірки, що забезпечує приріст урожайності від 4 до 6 ц/га. За результатами досліджень у 1993 році захистив кандидатську дисертацію. З 1993 по 2020 рр. – доцент кафедри менеджменту організацій, проректор з міжнародних зв'язків Уманського ДАУ.

Черно Олена Дмитрівна – досліджувала калійний фонд чорнозему опідзоленого і ефективність калійних добрив у польовій сівозміні. Нею встановлено, що в умовах Лісостепу для забезпечення високих урожаїв польових культур залежно від наявності калію у ґрунті та його балансу потрібно вносити дози калійних добрив, розраховані за господарським його винесенням. За

результатами досліджень в 1996 році захистила кандидатську дисертацію Упродовж 2008–2019 рр. була заступником декана з виховної роботи факультету агрономії. Працювала на посаді доцента кафедри агрохімії і ґрунтознавства Уманського НУС. З 2020 року завідувачка цієї кафедри.

Чорна Лариса Василівна – досліджувала зміни фізико-хімічних властивостей ґрунту за тривалого застосування різних доз добрив і систем удобрення у польовій сівозміні. Після захисту в 2000 році кандидатської дисертації працювала на посаді доцента кафедри мікробіології та фізіології рослин, а нині – завідувачка кафедри біології Уманського НУС.

Сухомуд Оксана Григорівна – вивчала вплив тривалого застосування добрив у польовій сівозміні на фосфатний фонд та баланс фосфору у чорноземі опідзоленому Правобережного Лісостепу. Встановила, що дози фосфорних добрив, розраховані за господарським винесенням фосфору з врожаєм польових культур, забезпечують стале поліпшення фосфатного режиму ґрунту. Після захисту в 2001 році кандидатської дисертації спочатку працювала викладачем кафедри рослинництва, а з 2005 по 2019 рік – старшим викладачем та доцентом кафедри захисту рослин Уманського НУС.

Цигода Владислав Станіславович – дослідив і впровадив у виробництво необхідність проведення періодичної поглибленої оранки під буряк цукровий на тлі тривалого застосування різних систем удобрення. За результатами досліджень в 2001 році захистив кандидатську дисертацію. З 2001 по 2017 рр. працював на посаді доцента кафедри екології і безпеки життєдіяльності Уманського НУС.

Каричковська Галина Іванівна – працювала на посаді викладача кафедри хімії Уманського НУС і займалась дослідженням з удосконалення системи удобрення ріпаку ярого. За їх результатами запропоновано систему його удобрення, яка передбачає внесення сірковмісних форм азотних добрив на оптимальному фосфорно-калійному тлі. Після захисту в 2004 році кандидатської дисертації, продовжила працювати на кафедрі хімії на посаді доцента.

Під керівництвом професора Карасюка І. М. підготовлено і захищено дві докторських і 11 кандидатських дисертацій та більше 300 дипломних робіт. Ним опубліковано понад 400 наукових праць і методичних рекомендацій, у т. ч. 17 – підручники, монографії, довідники, посібники, каталоги. Серед них: «Науково-обґрунтована система землеробства Черкаської області» (1988), «Інтенсивні технології вирощування зернових і технічних культур» (1988), «Технологія виробництва продукції сільського господарства» (1993), «Інтенсивні технології вирощування: озимої пшениці (1985), цукрових буряків (1983), кукурудзи (1983) та інших культур на Черкащині» (1983). Він є автором і головним редактором підручників «Агрохімія» (1991, 1995), «Довідника по зернових культурах» (1991), «Агрохімічний аналіз ґрунту, рослин і добрив» (2001) та ін. Був відповідальним і провідним редактором 43 наукових збірників. Низку наукових праць опубліковано в Казахстані, Румунії, Узбекистані та інших країнах.

За успіхи у роботі відзначений: іменним годинником (1955 р.), Почесними грамотами Міністерства сільського господарства (1967, 1978), Міністерства АПК України (1994, 1998), пам'ятними нагрудними знаками Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти – «За відмінні успіхи в роботі» (1983); грамотами Міністерства освіти України (1994–1998), медаллю «Ветеран праці» (1984), Почесною грамотою Президії Верховної Ради України (1984), Заслужений працівник вищої школи України (1988), «Знак пошани» (2003), «Відмінник аграрної освіти і науки» I ступеня (2004). На V з'їзді товариства ґрунтознавців і агрохіміків України обраний Почесним його членом (1998). За особливий внесок у розвиток міста, активну громадську діяльність рішенням міської ради Умані від 24 квітня 2004 р. він удостоєний відзнаки «За заслуги перед містом», а в 2009 році нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня.

Іван Маркіянович Карасюк – доктор сільськогосподарських наук, заслужений професор Уманського ДАУ, Заслужений працівник вищої школи України, довічний стипендіат Президента України, почесний громадянин м. Умань, почесний член Українського товариства ґрунтознавців і агрохіміків належить до славної плеяди викладачів Уманського національного університету садівництва, який виховав не одне покоління висококваліфікованих фахівців, які успішно працювали і нині працюють на різних посадах в аграрнопромисловому комплексі України й далеко за її межами. Його добре знали у наукових і виробничих колективах України, де він проводив важливу роботу, направлену на розвиток аграрної науки, впровадження її найновіших досягнень у виробництво.

Життєвий шлях і науково-педагогічна діяльність Івана Маркіяновича Карасюка – це зразок для наслідування, приклад для молодого покоління, навчання і виховання якого він присвятив своє життя і свій багатий досвід. Все що зроблено і досягнуто Іваном Маркіяновичем – це не тільки дарунок долі, а природний розум і талант, помножені на невтомну працелюбність і працездатність.

Помер Іван Маркіянович Карасюк 24 листопада 2015 року.

Annotation

***Cherno O. D., Hospodarenko H. M., Martyniuk A. T.
Outstanding scientist, talented teacher and leader (to the 100th anniversary of the
birthday of Ivan Markianovych Karasyuk)***

The article is dedicated to the outstanding scientist, professor I. M. Karasyuk on the occasion of his 100th birthday. His life path and scientific activity are covered in chronological order. The contribution of I. M. Karasyuk and his scientific school to the development of domestic agrochemical science is shown.

Key words: I. M. Karasyuk, scientific school, research, pedagogical activity, Uman National University of Horticulture

ІНФОРМАЦІЯ
ДЛЯ АВТОРІВ ЗБІРНИКА НАУКОВИХ ПРАЦЬ УСАНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА

Періодичність видання – два рази на рік

ВИМОГИ ДО НАУКОВИХ СТАТЕЙ

1. Стаття готується українською або англійською мовою обсягом 8–12 сторінок основного тексту.

2. Стаття має бути написана на актуальну тему, містити результати глибокого наукового дослідження, новизну та обґрунтування наукових висновків відповідно до мети статті (поставленого завдання) і відповідати тематичному напрямку.

3. Для публікації статті у збірнику необхідно надіслати на e-mail редакції журналу sbornik-unaus@ukr.net в окремих файлах інформацію:

а) авторську довідку мовою, якою написана стаття;

б) текст статті;

в) рецензію на статтю (див. пункт 7).

4. Оформлення статті: формат аркуша А4 (210 × 297 мм.), розташування лише книжкове, верхній, нижній, правий і лівий береги – по 20 мм. Файл зі статтею подається без нумерації сторінок. Всі текстові матеріали (в т.ч. таблиці та рисунки) набираються однією гарнітурою «TimesNewRoman», розмір шрифту 14 пунктів, відстань між рядками — полуторний інтервал, абзацний відступ – 1,2. Графічний матеріал статті виконувати в доступних для подальшого редагування програмах: таблиці – у редакторі Microsoft Word; діаграми – у редакторі Microsoft Excel. Файл статті повинен бути набраний і повністю сформований у редакторі Microsoft Word, назва файлу повинна містити прізвище автора або авторів.

5. Анотація мовою написання статті подається до 5 стрічок. Розширена анотація англійською мовою повинна бути складена відповідно до вимог міжнародних наукометричних баз (містити не менше 1800 символів). Переклад має бути професійним без використання інтернет перекладачів, в інакшому випадку стаття буде повернута на доопрацювання.

6. Структура статті: УДК, назва статті, ПІБ авторів, науковий ступінь, назва установи, анотація українською мовою, ключові слова. Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висновки. Література (згідно вимог ДСТУ 8302:2015). References (згідно міжнародних вимог). Розширена анотація англійською мовою.

7. Автор повинен разом із статтею надати рецензію кандидата або доктора наук, які мають статті, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus або Web of science. Підпис рецензента має бути завершений печаткою установи.

8. Після прийняття статті до публікації автор безстроково передає невиключні авторські права на цю статтю. Всі виняткові права залишаються у авторів.

Діордієва Ірина Павлівна,

кандидат с.-г. наук, доцент, технічний секретар Збірника наукових праць

Уманського національного університету садівництва

e-mail: sbornik-unaus@ukr.net

<http://journal.udau.edu.ua/ua/index.html>

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Збірник наукових праць УМАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА

Засновано в 1926 році

Випуск 103

Частина 1

Сільськогосподарські та технічні науки

Повні тексти статей, у форматі pdf доступні на сайтах:

<http://journal.udau.edu.ua/ua/index.html>

<https://journals.indexcopernicus.com/>

Google scholar

Підписано до друку **30.11.2023 р.**

Формат 60 × 84 1/16.

Папір офсетний. Умов.-друк. арк.

Наклад 300 прим.

Замовлення №

Видавець і виготівник «Сочінський М. М.» 20300,
м. Умань, вул. Тищика, 18/19 Свідоцтво суб'єкта

видавничої справи ДК № 2521 від 08.06.2006.

тел. (04744) 4-64-88, (067) 104-64-88

vizavi-print.jimdo.com

e-mail: vizavi008@gmail.com